

Szakmány György

PARAINESIS FUTRINKÁHOZ

Captain Joey Swine, 24 éves, fehér bőrű, 32 fogú amerikai pilóta, az USAF repülő századosa, miután B2-es lopakodó bombázójából kiszórta magyát a Balkán népeire, elégedetten pislantgatott lefelé az alatt neveltségesen mélyen pukkanó piros és kék légelhárító lövedékekre.

A fiatal Swine kapitány éppen felbőfögte a bevetés előtt az avianói tiszti kintinban benyakalt ananászlét, amikor legnagyobb rémületére valahonnan a montenegrói hegyek sötét gyomrából valami villám színű sugárnyalábot pillantott meg istennyilaként feléje törni a légen át.

„Son of a bitch!” – kiáltott fel az ijedségtől tágra meredt pupillákkal.

A sugárnyaláb elérte a gépet, és körülölelte valami delejes zсібongással. A repülő azonnal zuhanni kezdett. Swine két kézzel megmarkolta a botkormányt, és teljes erejéből megpróbálta kihúzni a gépet a dugóhúzóból, de természetesen nem sikerült neki. A félelemtől azonnal kiverte homlokát a hideg verejték, még egy pillantást vetett a műszerfalra, melyen a cágerek vadul jártak körbe, majd pontosan úgy, ahogyan kiképezték, berántotta a citromsárga fekete sávos kart.

„Fuckin’ Serbs!” – nyögte még Swine, miközben a spéci szék patanásos seggét katapultálta az űrbe.

„Jebotte ludi mađar, skinuo si ga!”¹ – üvöltötték kórusban a Vojska Jugoslavije katonái, és nem győzték ölelgetni Kozmás Janika 19 éves, 103 kilós, pecellói illetőségű kiskatonát. Kozmás Janika szorgalma, szófogadása és pontossága a lövészeteken feletteseinek is feltűnt, így történhetett, hogy ő kezelte a különleges ágyút. A hegyoldalba vájt bunkerban egy pillanat alatt szilveszteri hangulat támadt, a katonák közé vegyült néhány részeg csetnik a kalasnyikovjából örömeiben kieresztett pár sorozat nyomjelző lövedéket az éjszakába. Az egyik sorakatoná bekapcsolta a rádiót, és fölhangosította az éppen befogható agyament turbo-folk zenét. Janika, aki civilben géplakatos volt, de

¹ „Baszd meg, örült magyar, leszdedt!”

speditőrös anyagmozgatással is foglalkozott, izzadt homlokát törölgetve pislogott körbe, miközben szüntelenül vigyorgott.

„Azé kurvajó szétlóni egymilliárd dollárt! Jobb, mint otthon gáznézni” – mondta Janika mintegy magának, miközben átvette a feléje nyújtott pléhbögrényi slivovicát.

„Šta brbljaš sinko, a? Neka živi Janika! Da budemo živi i zdravi!”² – üvöltötte a főcsetnik Kozmás Janika vállát veregetve, majd felhevülve az exre lehajtott szilvóriumtól, beleeresztett még egy sorozatot a plafonba.

„He-he, fasza gyerekek ezek” – gondolta Janika.

Néhány hónappal később Futrinka jó öreg apukája, aki atomfizikus volt, így szólt a fiához:

„Tudod, fiam, ellentétben a keringő legendákkal, a szerbeknek nem azért sikerült leszedniük egy lopakodót, mert nem tudták, hogy láthatatlan, hanem mert van Tesla-fegyverük. A Tesla-fegyver az egy nagy erejű irányított elektromágneses sugárnyaláb gerjesztésére képes ágyú. Amikor az általa gerjesztett elektromágneses sugárnyalábot ráirányítják egy bármilyen elektronikus szerkezetek segítségével működő gépre, mondjuk egy repülőre, abban a műszerek azonnal és végérvényesen felmondják a szolgálatot, s a gép zuhanni kezd, mint egy darab kő.

Én láttam ezt a fegyvert, amikor a Belgrád melletti Vinèán dolgoztam az atomkutató laboratóriumban. Akkoriban, fiatal tudósként hittem Jugoszlávia jövőjében, és soha nem gondoltam volna arra, hogy a Tesla-fegyvert egyszer majd be kell vetnünk, még hozzá pont az amerikaiak ellen, akik annyi millió dollár vissza nem térítendő kölcsönt adtak Titónak, aki ezt a pénzt szétosztotta közöttünk. De hát fiam, te, aki írónak készülsz, te tudod a legjobban, mennyire igaz a régi közhely, hogy a valóság mindig fölülmúlja a legvadabb fantáziát is. Ha igazán jól akarod majd szórakoztatni egyszer olvasóidat, ne tálalj nekik mást, csakis igaz történeteket.

Na, de visszatérve Nikola Teslára, gondolom, felmerül benned a kérdés, hogy hogyan kerülhetett a szerbekhez egy ilyen veszélyes fegyver.

² „Mit locsogsz, kisapám, he? Éljen Janika! Erőt, egészséget!”

Teslát, ahogy az már lenni szokott, a szerbek is, meg a horvátok is maguknak követelik. Akárcsak Ivo Andrić. Andrićnak pravoszláv keresztlevele volt, de katolikus házassági bizonyítványa. Ám az az igazság, hogy Andrić bosnyák volt. Nem volt muzulmán vallású, de kiállása, kulturális háttere, írásai alapján mindenképpen csak bosnyáknak nevezhető.

Tesla apja szerb pópa volt, viszont a mai Horvátországban, a kétes hírű és kérészetű egykori Knini Szerb Krajina területén született egy Gospić melletti faluban. Tulajdonképpen mindegy, hogy szerb volt-e vagy horvát, mert a Monarchia állampolgára volt, s amint kinyílt az agya, elhúzott a Balkánról. A Monarchián belül mozgott, először Grazban tanult, majd Prágában a műszaki főiskolán fejezte be tanulmányait. Ezután a jobb megélhetés reményében Budapestre költözött. Ebben természetesen elszámította magát.

Egy postán dolgozott hivatalnokként, és be-besegített a műszaki dolgokba is, ha a távirók körül vagy a csőpostával valami probléma akadt. De a zseni számára ezek a mindennapi feladatok túl egyszerűek voltak, a hivatalnokmunka lélekölő monotóniája pedig csakhamar álmódosításra készítette a fiatal Teslát. Nem tudom, hogy az éhségtől-e, de végül már tekerceket látott maga előtt, elektromágneseket, villanymotorokat, melyek a munkaidő felén túl forogni kezdtek a szeme előtt, és szikrákat hánytak, mindaddig, míg haza nem indult.

Egyszer a Duna-parton sétált magyar barátaival, s lerajzolta nekik a porba egy pálcával egy háromfázisú elektromotor tervrajzát. Barátai összehúzott szemöldökkel tanulmányozták a rajzot, majd azt mondták: »Barátom, minek töröd a fejed hülyeségeken?« Tesla ezek után Párizs érintésével továbbállt Amerikába. (Én meg láttam már lexikonban olyan szócikket is, hogy Teszla Miklós, magyar fizikus.)

Tesla Amerikában egy ideig Edison-nál dolgozott, majd miután találmányaival hírnévre és pénzre tett szert, otthagya a nagy tudóst, és önálló kutatásokba kezdett.

Tesla egy hatalmas adótorony segítségével olyan erős elektromágneses mezőt tudott gerjeszteni, hogy 20 mérföldes körzetben kigyuladtak a kicsavart villanykörték. Mondanom sem kell, ilyen irányú kísérletek után a kezelőszemélyzet, beleértve Teslát is, hetekig saját fényénél olvasott. Ezen kísérleteket végezve jutott el Tesla a gondolathoz, hogy ha ezt, a forrástól gömb alakban minden irányba távozó hatalmas elektromágneses mezőt valamilyen irányított adó segítségével

össze tudná fogni egy sugárnyaládba, akkor azt ráirányítva bármilyen elektronikus szerkezetre, hatalmas zavart tudna véghezvinni benne. Titokban megvalósította elképzeléseit, de a találmányt nem szabadalmaztatta Amerikában, nehogy az USA-vezetés felhasználhassa neokolonista céljaihoz, hanem a terveket a legszigorúbb titoktartás mellett Belgrádba küldte, kikötve, hogy szabadságszerető kis népe kizárólag védelmi célokra használhatja a fegyvert. Hogy a szerbekre hagyta a Tesla-fegyvert, és nem a horvátokra, az azt mutatja, hogy hozzájuk húzott jobban a szíve, s ez Tesla hovatartozásának vitáját számomra eldöntötte. De nem itt van a kutya elásva.

Tesla hatalmas munkabírási ember volt, és titkos munkája mellett a nyilvánosság előtt is dolgozott. Előadókörútjainak köszönhetően először hozzáférő, majd úri körökben is hatalmas érdeklődést és megbecsülést keltett szabadalmi után volt pénze töméntelen, mindennek ellenére őt nem érdekelték az anyagi javak, hotelszobában lakott, nem volt semmije a laboratóriumán kívül, csak a kutatásainak élt.

De mégiscsak egy jól szituált, deresedő halántékú úriember volt, akiről az újságok olyan fotókat közöltek, hogy csíkos öltönyben, egyik kezében sétapálcával, a másikban köldökmagasságban lazán tartott cigarettával, szelíd nyugalommal a kamerába bámulva ül két elektróda között egy széken, miközben feje felett hat méter hosszú, alsókar vastagságú villámok cikáznak. Tudod, fiam, az izmos férfi alkarok a nőket mindig felizgatják, mert a merev péniszre emlékeztetik őket. Ezért egy asszony, egy Rose nevű primadonna halálosan szerelmes lett Nikola Teslába.

Állandóan zaklatta ez az asszony Teslát, ha fogadásokon találkoztak, az alkarjába kapaszkodott, beszélt hozzá szüntelenül, be nem állt a szája, s Teslát ez már csak azért is idegesítette, mert szerb lévén, még nem értette igazán jól az angol nyelvet. A nő nagyon szerelmes lehetett Teslába, mert virágokat küldözgetett fel Tesla dolgozószobájába, pedig hogy nő ajándékozzon meg virággal egy férfit, ez akkoriban nem volt szokás. Egyszer pedig lefizette a kutatótelep portását, elrejtőzött Tesla laboratóriumában, a Van de Graaf-generátor mögött, s amikor Tesla belépett a szobába, a nő előugrott, egyik kezével a nyakába csimpaszkodott, duzzadt piros ajkaival forró csókot nyomott Tesla neurotikusan megránduló ajkára, miközben másik kezével Tesla tökeit markolászta. Tesla ijedtében két lépést tántorodott hátra, felkapta a keze ügyében lévő Foucoult-ingát, s védekezéséppen maga

elé tartva, hadonászva, a »Ruža, vagy mi a neve, ez már több a soknál!« szavak kíséretében paprikavörös arccal kiutasította a nőt a szobából.

Egy héttel később a primadonna egy csomagot kapott Teslától. Nagyon megörült neki, s miután elolvasta a dobozhoz mellékelt levelet, úgy gondolta, kitartó ostromával megadásra kényszerítette Teslát. Ez állt a levélben: »Kedves Rose! Kérem, fogadja el tőlem ezt az aprócska ajándékot. Most már örökre az Öné: Tesla.« A nő kibontotta a csomagot, és egy szúrós szagú folyadékkal teli dunsztosüveget talált benne. Az üvegben két darab, galambtojásnál valamivel nagyobb, fehér, nyálkás dolog úszkált. A nő soha nem látott még ilyet, de egyből tudta, hogy mi az. Azután elájult.

Látod, fiam, Tesla számára nem az egészség volt a legfontosabb. Nem becsülte a testi épségét. De mindent, amit elért, nem valósíthatott volna meg, ha végig nem egészséges és mozgásképes. Miután bizton megtalálta a számára a világon a legeslegfontosabbat, a fizikát, már lemondott az épségéről. Tehát te is, amíg nem tudod, hogy mit akarsz, vigyázz magadra, őrizd meg magad a jövőnek. Ne nyavalyogj itt nekem, hogy nincs ez vagy nincs az, hogy nincs pénzünk, rosszul élünk, éhezünk, satöbbi. Szűkös lehetőségeid határait a fantáziád tágítja ki, amíg egészséges vagy, s addig még bármi történhet veled, bármiről álmodozhatsz, s tűzoltó lehetsz vagy katona. Tulajdonképpen csak azt akartam elmondani neked, hogy szerintem mi a világon a legfontosabb, s mivel te írónak készülsz, ezért felező nyolcasba szedtem, hogy jobban megjegyzed: legyen ámbár koldusszegény, csak a faszom legyen kemény. Ezt jól véd az eszedbe, fiam.”

(*Szűrös Kő, 2003/3.*)

SZAKMÁNY GYÖRGY 1977-BEN SZÜLETETT BÁCSTOPOLYÁN. PRÓZÁT ÍR.